

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 1931/2022
20.06.2024. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Иване Рађеновић и Владиславе Милићевић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Ненад Максимовић, адвокат из ..., против туженог Дом здравља ББ, кога заступају Државно правобранилаштво Београд – Одељење у Зајечару и Ненад Јовановић, адвокат из ..., одлучујући о ревизији тужиле изјављеној против решења Апелационог суда у Нишу Гж1 4164/21 од 02.03.2022. године, у седници одржаној 20.06.2024. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиле изјављена против решења Апелационог суда у Нишу Гж1 1064/21 од 02.03.2022. године у ставовима првом, другом и четвртом изреке.

Образложење

Пресудом Основног суда у Бору П1 152/20 од 08.06.2021. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев и обавезан тужени да са тужиљом закључи уговор о раду на неодређено време на пословима медицинске сестре – техничара у Амбуланти Службе за здравствену заштиту одраслог становништва са здравственим амбулантама Дома здравља ББ, почев од 14.10.2020. године као дана подношења тужбе па убудуће. Ставом другим изреке, обавезан је тужени да тужилци накнади трошкове парничног поступка у износу од 182.250,00 динара, са законском затезном каматом од извршности до исплате.

Решењем Апелационог суда у Нишу Гж1 4164/21 од 02.03.2022. године, укинута је првостепена пресуда и одбачена је тужба тужиле. Ставом другим изреке, одбијен је као неоснован захтев тужиле за накнаду трошкова парничног поступка у износу од 182.250,00 динара, са законском затезном каматом од извршности до коначне исплате. Ставом трећим изреке, укинута је решење првостепеног суда П1 152/20 од 17.02.2021. године и одбачен предлог тужиле за одређивање привремене мере којом би се забранило туженом, са трајањем до правноснажног окончања поступка, да прими у радни однос на неодређено време медицинску сестру – техничара у Службу за здравствену заштиту одраслог становништва са здравственим амбулантама Дом

здравља ББ. Ставом четвртим изреке, обавезана је тужила да туженом накнади трошкове парничног поступка у износу од 52.500,00 динара.

Против другостепеног решења којим је поступак правноснажно окончан, тужила је благовремено изјавила ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Одлучујући о изјављеној ревизији на основу члана 408. у вези члана 420. ст. 1. и 6. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11...10/23-др. закон), Врховни суд је нашао да ревизија није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужила је била у радном односу код туженог у време ванредног стања изазваног пандемијом корона вируса на одређено време у трајању до пет месеци, и то: по основу уговора о раду број .. од 30.03.2020. године у трајању од три месеца, почев од 23.03.2020. године, који уговорни однос је по истеку уговорног рока престао решењем број .. од 10.06.2020. године закључно са 22.06.2020. године, и уговора о раду на одређено време број .. од 06.07.2020. године у трајању од два месеца. Оба уговора закључена су за обављање послова медицинске сестре – техничара у Служби за здравствену заштиту одраслог становништва са здравственим амбулантама. Након протекла времена на који је закључен други уговор о раду тужили је решењем од 04.09.2020. године, престао радни однос код туженог. Позивајући се на наредбу Министарства здравља број 112-01-404/2020-02 од 26.03.2020. године, у пријем у радни однос на неодређено време здравствених радника (доктора медицине и медицинских сестара – техничара) по хитном поступку, тужила сматра да је с обзиром да је наведеном Уредбом прописано да ће ради сузбијања и спречавања ширења заразе болести ковида 19 и заштите становништва од те болести у време трајања ванредног стања у Републици Србији здравствена установа из плана мреже здравствених установа примити у радни однос на неодређено време неопходне здравствене раднике (докторе медицине и медицинске сестре – техничаре) по хитном поступку тужени био у обавези да са њом закључи уговор о раду на неодређено време. Тужени је на основу те наредбе током јула и августа 2020. године примио у радни однос на неодређено време друга лица и то медицинску сестру ВВ, др мед. ГГ, др мед. ДД. Тужила сматра да је тужени био у обавези да са њом закључи уговор о раду на неодређено време. Тужени је оспоравао тужбени захтев истичући да постоји процедура запошљавања коју тужени мора да испоштује.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је тужбени захтев тужиле усвојио налазећи да тужени није поступио у складу са Наредбом Министарства здравља од 26.03.2020. године која је јасна и недвосмислена.

Другостепени суд није прихватио као правилан овакав закључак првостепеног суда. Налази да се првостепени суд упустио у мериторно одлучивање о предмету спора пропуштајући да претходно испита испуњеност процесних претпоставки за пружање тражене судске заштите. Ово из разлога што се судска заштита у радном спору може остварити само поводом повреде права запосленог. То је спор пуне јурисдикције и у том спору суд одлучује о самом праву. Међутим, сходно члану 19. ЗОО, странке у облигационим односима су слободне у закључењу уговора а према чл. 26. и 28. та воља

мора бити изражена слободно и озбиљно. То је услов настанка уговора. Исто важи и за уговор о раду. Обавезивање једне уговорне стране на закључење уговора било би противно самој природи и суштини уговора о раду. Обавезивање послодавца на закључење уговора о раду не спада у судску надлежност, због чега тужбу са таквим захтевом треба одбацити на основу члана 294. став 1. тачка 1. ЗПП. Даље, по налажењу другостепеног суда, тужила уколико је сматрала да су јој повређена права из радног односа, имала је могућност да у смислу одредби Закона о раду заштиту својих права оствари у спору о законитости одлуке на основу које јој је престао радни однос или пак у спору по тужби за утврђење постојања радног односа.

По оцени Врховног суда, овакво правно становиште другостепеног суда је правилно. Наиме, заснивање радног односа у здравственим установама прописано је Посебним колективним уговором за здравствене установе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе („Службени гласник РС“, бр. 96/19 ... 135/22), који је донет на основу члана 246. ст. 1. и 2. Закона о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05 ... 95/18 – др. пропис).

Пријем у радни однос и начин попуњавања слободних радних места у здравственим установама прописан је члановима 7, 8. и 9. Посебног колективног уговора за здравствене установе. При томе, наредба Министарства здравља од 26.03.2020. године ниједном својом одредбом не дерогира одредбе Закона о раду и колективног уговора који се односе на поступак избора кандидата ради попуњавања слободних радних места у здравственим установама. Осим што наглашава хитност пријема у радни однос здравствених радника, за којима је потреба била повећана због епидемије корона вируса, наведена Наредба не предвиђа никакав изузетак од зајамчених права у условима ванредног стања у смислу члана 200-202. Устава РС.

Правилно закључује другостепени суд да се првостепени суд неправилно упустио у одлучивање о предмету спора пропуштајући да претходно испита испуњеност процесних претпоставки за пружање судске заштите. Заштита у радном спору у оваквим случајевима може се остварити само поводом повреде права запосленог. Даље, иако је материја заснивања радног односа регулисана Законом о раду, не може се избећи примена Закона о облигациони односима (ЗОО) јер према члану 19. ЗОО странке у облигационим односима су слободне у закључењима уговора, а према чл. 26. и 28. ЗОО та воља мора бити изражена слободно и озбиљно. То је услов за настанак уговора па и уговора о раду. Обавезивање једне уговорне стране на закључење уговора о раду било би у супротности са начелом аутономије воље странака. Стога је правилан закључак другостепеног суда да је тужила, уколико је сматрала да су јој повређена одређена права, заштиту истих могла тражити у смислу одредби Закона о раду што иста није учинила, па наводи из ревизије тужиле нису основани.

Имајући у виду напред изнето, на основу члана 414. став 1. у вези члана 420. став 6. ЗПП одлучено је као у изреци.

**Председник већа-судија
Звездана Лутовац, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић